

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Døp
0032 OSLO

NOKUT UFD			Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen
02 FEB. 2004			Kronprinsens gate 9 Postboks 1708 Vika 0121 OSLO
Saksnr.	Dok.nr.	Arkivkode	Tlf: 21 02 18 00
200307611	135	50	Faks: 21 02 18 01 postmottak@nokut.no www.nokut.no

Saksbehandler: Eva Liljegren
Dir. tlf: 21021833

Vår ref: Vår dato: 30.01.04
Deres ref: Deres dato:

NOU 2003:25 Ny lov om universiteter og høyskoler – høringsuttalelse

Styret i NOKUT behandlet Ryssdals-utvalgets forslag til ny lov om universiteter og høyskoler i styremøte 29.01.2004. Styret gir følgende uttalelse:

NOKUT er nevnt/omtalt på et førtitalls sider i rapporten. Styret vil konsentrere sin uttalelse om de punkter som særskilt berører oppgaver og ansvarsforhold som tillegges organet. Således vil styret ikke ytre seg om de mest omstridte deler av innstillingen, som gjelder forslagene til tilknytningsform (forvaltningsorganer eller selveiende institusjoner). NOKUT skal nemlig ha de samme oppgaver, uavhengig av hvordan institusjonene er organisert.

Styret vil likevel uttrykke en viss undring over at Kvalitetsreformen – og NOKUTs oppgaver innenfor denne – gjøres til en av hovedpremissene for flertallets forslag til tilknytningsform (selvstendig rettssubjekt). Uansett hvilken "ansvarsvinkling" som velges, er dette etter styrets syn, en tvilsom og påstandspreget slutning. Styret er også bekymret for at implementeringen av en ambisiøs kvalitetsreform skal forstyrres av enda en stor organisasjonsreform.

NOKUTs rolle og oppgaver

Styret registrerer at utvalget på en del punkter har foretatt en omfordeling av oppgaver mellom, departement, institusjon og NOKUT. Styret er ikke enig i at fastsettelse av institusjonsbetegnelse legges til NOKUT. Dette er styringsmiddel, og bør derfor fortsatt være en oppgave for departementet. Derimot er utvalgets forslag om at samtlige institusjoner må søke om godkjenning av høgre grads studier på områder hvor de ikke har doktorgrad, etter styrets mening logisk. Etter forslaget vil NOKUT foreta en faglig vurdering av samtlige master- og doktorgradsstudier på nye områder, mens departementet etter § 2-3 første avsnitt vil ta stilling til etablering av alle nye master- og doktorgradsstudier.

NOKUTs viktige rolle for kvalitetssikring av norsk utdanning er fremhevet flere steder i utredningen. Styret registrerer imidlertid at NOKUT gjentatte ganger blir omtalt som et kontroll- og tilsynsorgan. I punkt 7.1.2.1 bruker man ordet "kvalitetstilsyn", i punkt 7.3 nevner man "systemet med faglig tilsyn og akkreditering gjennom NOKUT" og i punkt 7.4.1 mener utvalget at NOKUT må bli "et reelt tilsyn med kvaliteten i høgre utdanning". Utvalget framholder i samme avsnitt at NOKUT må bidra til å sikre at institusjonene ikke lar kvantiteten gå på bekostning av kvaliteten og at NOKUT må vise sektoren "at man vil utøve reell myndighet dersom det er indikasjoner på sviktende kvalitet" gjennom å trekke tilbake akkrediteringer. Ordbruken gjenspeiler seg også i lovteksten, hvor den nåværende formuleringen i § 12 om at NOKUT skal

kontrollere kvaliteten gjennom akkreditering og evaluering er endret til "Staten fører tilsyn med kvaliteten på virksomheten ved høyere utdanningsinstitusjoner gjennom Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)." Styret er noe forundret over at utvalget, på tross av at ordene brukes flittig, ikke konkretiserer hva man legger i "tilsyn" og "kontroll". Styret viser til at NOKUTs oppgaver er relativt detaljert opplistet i § 2-1, og at eventuelle nye oppgaver bør derfor tas inn i lovteksten.

Styret registrerer også at det ikke er gjort noen endringer i ordlyden i bokstav a) i § 2-1, selv om utvalget i punkt 7.1.2.4 foreslår at også institusjoner som bare har godkjenning for enkeltksamener plikter å ha et tilfredsstillende kvalitetssikringssystem. Styret er enig i forslaget. Man vil imidlertid peke på at med innføring av evaluering av et kvalitetssikringssystem blir det liten forskjell mellom institusjonsgodkjenning og godkjenning av eksamensrett. I realiteten godkjenner NOKUT ikke bare det faglige tilbudet (eksamensretten), men også styre, opptaks- og eksamensreglement m v og etter forslaget også kvalitetssikringssystemet. Styret spør om tiden ikke er inne til å vurdere om konstruksjonen med "bare" eksamensrett skal opprettholdes. Det vises i den forbindelse til at lovutkastet flere steder ikke skiller mellom institusjonsgodkjenning og eksamensrett, idet høgskoler med eksamensrett inkluderes i institusjonsbegrepet (§§1-3 og 2-1) og gis anledning til å kalle seg høgskole (§ 7-2).

Lovens virkeområde

I § 1-2 heter det at loven gjelder for høyere utdanningsinstitusjoner med virksomhet i riket. Hva en høyere utdanningsinstitusjon er, defineres i § 1-3. Det er institusjoner som 1) gir utdanningstilbud godkjent etter loven eller 2) har oppnådd faglig akkreditering som universitet, vitenskapelig høgskole eller høgskole. Forutsatt at definisjonen i § 1-3 også gjelder § 1-2 synes det å innebære at loven skal gjelde for statlige universiteter og høgskoler og for private universiteter og høgskoler som har noen form for akkreditering eller godkjenning.

Lovforslaget sier derimot ikke noe om det skal være mulig å tilby høgre utdanning i Norge uten å ha godkjenning fra NOKUT. Uttalelser i utredningen om at Norge ikke kan nekte utenlandske tilbydere å etablere seg i Norge, kan tyde på at man har tenkt seg at en godkjenning fra NOKUT ikke skal være nødvendig for å kunne gi tilby høgre utdanning i Norge.

Styret mener at det ikke er aktuelt for NOKUT å akkreditere utenlandsk utdanning. På den andre siden stiller gjeldende privathøgskolelov og i enda høyere grad utkastet til felleslov store krav til private tilbydere med det for øye å sikre det faglige nivået på utdanningen og ivareta studentenes rettigheter. Hvis norske private høgskoler må oppfylle disse kravene, mens utenlandske tilbydere av høgre utdanning slipper, vil det kunne innebære en konkurransevridning til de utenlandske tilbydernes fordel. Departementet bør derfor vurdere om det skal stilles krav til etablering etter reglene i privathøgskolelov/felleslov som forutsetning for godkjenning/akkreditering av NOKUT, godkjenning for finansiering i Lånekassen og eventuelle tilskudd.

Om status for institusjoner som bare har eksamensrett vises til siste avsnitt ovenfor om NOKUTs rolle og oppgaver.

Godkjenning av utenlandsk utdanning

Før opprettelsen av NOKUT 01.01.2003 var det bare institusjonene som kunne godkjenne utenlandsk utdanning. NOKUT fikk etter lovendringen myndighet til å gi såkalt generell godkjenning av utenlandsk utdanning, uten at institusjonene ble fratatt sin mulighet til å gi godkjenning som faglig jevn god med egen utdanning eller grad. Saksbehandlingen i NOKUT er enkel, men også sterkt forbundet. Behandlingen ved institusjonene er mer omstendelig, men

samtidig mer fleksibel, idet de kan vurdere realkompetanse og annen utdanning enn godkjent høgre utdanning. Det faktum at NOKUT har fått myndighet til å fatte vedtak om godkjenning av utenlandsk utdanning, har ikke medført noen forenkling av systemet verken for søkerne, institusjonene eller NOKUT. Styret konstaterer at lovutkastet opprettholder dagens ordning med to mer eller mindre parallelle godkjenningsordninger, hvor en søker kan få vurdert sin utdanning både hos NOKUT og hos en eller flere av de høgre utdanningsinstitusjonene. Styret har ikke noe konkret forslag til løsning, men departementet bes om å vurdere problemstillingen med sikte på å finne en bedre ordning enn i nåværende lov.

Styret konstaterer også at utvalget i § 2-1 f) har videreført bestemmelsen om at NOKUT kan godkjenne utdanning fra norske institusjoner som ikke går inn under lov. Det er vanskelig å se at en slik regel må opprettholdes, siden alle eldre utdanninger som det kan være aktuelt for, trolig er vurdert for lengst. For nye utdanninger bør man kreve at de skal forhåndsgodkjennes i henhold til samtlige bestemmelser i loven, slik at det ikke lenger vil være behov for etterskuddsvis godkjenning bare av det faglige nivået på utdanningen.

Med hilsen

Narve Bjørgo
styreleder (sign.)

Oddvar Haugland
direktør